

Mājas strazdu būru parauglaukumi un ligzdošanas sekmes 2025. gadā

OSKARS KEIŠS,
oskars.keiss@lu.lv

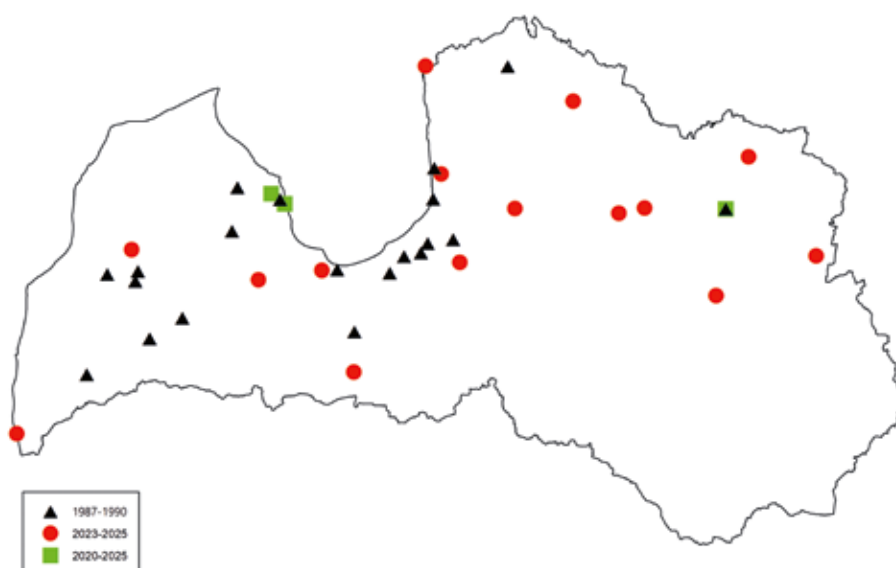
Mājas strazds
Sturnus vulgaris.

Foto: Alvars Petriņš

pulciņa dalībnieki. Turpmākie sarīkojumi notika 23. aprīlī Degumnieku pamatskolā (Madonas novadā) un 24. aprīlī Rankas pamatskolā (Gulbenes novadā), kaut gan mājas strazdi Latvijā tajā laikā jau bija sākuši dēt, arī pie šīm skolām iekārtotajos parauglaukumos tie ligzdoja. Pēdējie trīs sarīkojumi bija jau pārāk vēlu, lai mājas strazdi varētu būros ligzdot 2025. gada sezonā – tie notika Balteinas Mūzikas un mākslas skolā (Balvu novadā) 29. aprīlī, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzijā 7. maijā un Jelgavas Tehnoloģiju vidusskolas 2.a klasē 10. maijā. Citur Latvijā mājas strazdu būru parauglaukumus iekārtoja LOB biedri – aktīvākie amatieri. Kopā 2025. gadā Latvijā bija 14 mājas strazdu būru parauglaukumi (1. attēls un 1. tabula). Iegūtie dati dažādos parauglaukumos atšķiras, čāklākie novērotāji ir ievākuši ļoti

Mājas strazds *Sturnus vulgaris* 2025. gadā bija izvēlēts par gada putnu Latvijā, tādēļ arī tā popularizēšanai tika pievērsta lielāka uzmanība. Pavasarī notika septiņi sarīkojumi, kuros es popularizēju gada putnu – mājas strazdu un notika arī strazdu būru gatavošana.

Sarīkojumi notika Amatas pamatskolā 22. februārī – tas bija LOB “Jauniešu ligzdas” sarīkojums, kurā piedalījās gan vietējie jaunieši, gan vienaudži no Rīgas. 26. februārī lekciju un būru gatavošanu Ropažu vidusskolā bija noorganizējis Jānis Lielmanis. Tāpat 10. martā notika būru gatavošana Ķemeru Nacionālajā parkā, kurā piedalījās ap 30 dažāda vecuma cilvēku, pārsvarā bērni ar saviem vecākiem, kā arī daži Ķemeru Nacionālā parka jauno reindžeru

1. ATTĒLS. Mājas strazdu parauglaukumi: brīvprātīgo parauglaukumi 1987.–1990. gadā (Čauns 1990), brīvprātīgo parauglaukumi 2023.–2025. gadā un LZP pētījumu projekta parauglaukumi 2020.–2025. gadā.

FIGURE 1. Common Starling sample plots: volunteer sample plots in 1987–1990 (Čauns 1990), volunteer sample plots in 2023–2025, and Latvian Council of Science research project sample plots in 2020–2025.

daudz informācijas, tai skaitā par ligzdošanas fenoloģiju (1. tabula).

Popularizējot gada putna akciju, Latvijas Pasts 2025. gada 19. septembrī izdeva pastmarku un pirmās dienas aploksni ar mājas strazda zīmējumu. Diemžēl Latvijas Pasts

pirms tam nekonsultējās ar LOB ekspertiem, jo zīmējumā redzams pulķītis pie būra, un tas nav vēlams, jo atvieglo plēsējiem perējuma izpostišanu.

Pateicos visiem tiem, kas palīdzēja īstenot 2025. gada putna akciju, –

Agnesei Balandiņai, Mārtiņam Bērzkalnam, Dacei Biseniecei, Tomam Bogatijam, Anetei Čakšai, Agnesei Čamanei, Agnesei Gailei, Mārim Jaunzemim, Regīnai Jurjānei, Aigaram Kalvānam, Elizei Keišai, Felikam Lambertam, Haraldam Lasmanim, Edgaram Lediņam,

1. TABULA. Mājas strazdu brīvprātīgo parauglaukumi 2025. gadā.

TABLE 1. Common Starling volunteer sample plots in 2025.

Parauglaukums Sample plot	Būru skaits Number of nestboxes	Mājas strazdu aizņemto būru skaits (vismaz viena ola) Nestboxes occupied by Starlings (at least one egg)	Mājas strazdu aizņemto būru proporcija, % Nestboxes occupied by Starlings, %	Mājas strazdu izvesto perējumu skaits Broods raised by Starlings	Sekmīgo perējumu proporcija (izvests vismaz viens mazulis), % Broods raised by Starlings (at least one chick fledged), %	Mājas strazdu olu skaits Number of Starling eggs	Pirmās olas datums Date of first egg laid	Pēdējās olas datums Date of last egg laid	Izšķīlušos mājas strazdu mazuļu skaits Starling chicks hatched	Izvesto mājas strazdu mazuļu skaits Starling chicks fledged	Vidējais izvesto mazuļu skaits sekmīgā perējumā Average number of chicks raised per a successful brood	Citas būros ligzdojošās sugas Other species nesting in nestboxes	Novērotāji Observers
Ainaži	20	14	70,0	12	85,71	63	nav datu**	nav datu	58	48	4,00		Aigars Kalvāns
Alūksne	40	21	52,5	18	85,71	105	22.04. (20.–24.)	26.04. (25.–28.)	97	73	4,06	svīre <i>Apus apus</i>	Aleksejs Solovjovs, Oskars Keišs
Audruve	20	13	65,0	1	7,69	55	nav datu	nav datu	22	5	5,00		Anete Čakša, Edgars Lediņš
Degumnieki	20	17	85,0	15	88,24	80	būri izlikti par vēlu sezonā***		70	63	4,20		Irēna Mālniece, Marta Veisa, Oskars Keišs
Ēvele	35	23	65,7	21	91,30	(105)*	nav datu	nav datu	(99)*	93	4,43		Mārtiņš Bērzkalns
Griušļova	23	22	95,7	20	90,91	116	21.04. (19.–25.)	25.04. (24.–29.)	112	94	4,70	sarkanriklīte <i>Erithacus rubecula</i>	Raitis Ločmelis, Oskars Keišs
Irlava	10	9	90,0	9	100,00	(51)*	nav datu	nav datu	(48)*	48	5,33		Agnese Čamane, Oskars Keišs
Ķemeri	11	3	27,3	2	66,67	(12)*	nav datu	nav datu	(11)*	11	5,50	melnaiss mušķērājs <i>Ficedula hypoleuca</i>	Agnese Čamane, Agnese Balandiņa
Līgatne	40	3	7,5	2	66,67	18	22.04. (19.–26.)	26.04. (24.–30.)	(9)*	8	4,00	lielā zilīte <i>Parus major</i> , melnaiss mušķērājs	Mārtiņš Platacis, Agnese Gaile
Pape	21	7	33,3	6	85,71	36	19.04. (17.–24.)	23.04. (21.–28.)	30	28	4,67	erickiņš <i>Phoenicurus phoenicurus</i> , lielā zilīte	Annika Petere, Māris Jaunzemis
Paupi	27	16	59,3	13	81,25	80	21.04. (19.–24.)	25.04. (24.–26.)	76	60	4,62		Oskars Keišs, Elīze Keiša
Ranka	10	2	20,0	2	100,00	(6)*	būri izlikti par vēlu sezonā		(6)*	6	3,00	lauku zvirbulis <i>Passer montanus</i>	Kristaps Losevs, Oskars Keišs
Ropaži	20	12	60,0	12	100,00	64	20.04. (19.–21.)	25.04. (23.–26.)	61	55	4,58	melnaiss mušķērājs	Jānis Lielmanis, Feliks Lamberts, Haralds Lasmanis
Kopā	297	162	54,55	133	82,10								

* Skaits varēja būt arī lielāks, jo pilnīga informācija netika iegūta / The number could have been higher since complete information was not obtained

** nav datu / no data

*** būri izlikti par vēlu sezonā / nestboxes installed too late in the season

Foto no Oskara Keiņa arhīva

Foto no Oskara Keiņa arhīva

Ieriķi, 22.02.2025.

Foto no Oskara Keiņa arhīva

Ķemeri, 10.03.2025.

Foto no Oskara Keiņa arhīva

Ropaži, 14.05.2025.

Foto no Oskara Keiņa arhīva

Ieriķi, 22.02.2025.

Jānim Lielmanim, Ārijai Ločmelei, Jānim Ločmelim, Raitim Ločmelim, Kristapam Losevam, Irēnai Mālniecei, Jēkabam Mednim, Annikai Peterei (*Annika Peter*), Mārtiņam Platacim, Kārlim Sipovičam, Annelei Slišānei, Indrai Soikai-Dreimanei, Aleksejam Solovjovam, Martai Veisai un Valdim Zariņam.

Šī raksta autors darbojās Latvijas Zinātnes padomes finansētā projekta “Gājputni kļūst par nometniekiem – migrējošo putnu uzvedības maiņa pielāgojoties globālajām pārmaiņām”

(LZP-2023/1-0233) ietvaros; projektu realizē Latvijas Universitātes Medicīnas un dzīvības zinātņu fakultātes Bioloģijas institūts (projekta vadītājs Oskars Keiņš).

Mājas strazda būru parauglaukumu veidošana pie skolām ir vēlama arī turpmāk, – ja ir pietiekami ieinteresēts mentors – skolotājs vai cits ornitologs, var kalpot kā pirmie soļi ilgtermiņa pētījuma veikšanai, jo prasa uzcītīgu datu vākšanu un pierakstīšanu ne tikai vienu dienu, bet ilgā laika periodā.

Literatūra

Čauns M. 1990. Mājas strazda *Sturnus vulgaris* monitorings Latvijā. *Putni dabā* 3: 156–158.

Summary

Common Starling sample plots and nesting success in 2025 /Oskars Keiņš/

The Common Starling *Sturnus vulgaris* was chosen as the Bird of the Year of 2025 in Latvia. In the spring of 2025, seven events were organized in various locations in Latvia, mainly in schools, to educate people about the species and to prepare nest boxes, which served as the basis for the creation of sample plots. In 2025, there were 14 Common Starling sample plots in Latvia (Table 1).